

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Korkeakoulujen kannalta esitys on todella kannatettava. Tämä edistää korkeakoulujen kansainvälistymistä ulkomaalaisten asiointiin helpottuessa heille tarjottavan ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen ansiosta.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyydestä

Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi korkeakouluuyhteisössä varsinkin opiskelijoille helpompi ja käytettävämpi ratkaisu, koska hyvin monilla on puhelin aina mukana.

Koska digitaalinen henkilöllisyystodistus voidaan myöntää myös alaikäisille helpottaa se uusien alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden tunnistautumista opiskeluun aloittaessaan.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

Ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline ja siihen liittyvä etärekisteröintimahdollisuus sekä ulkomaalaiselle tällöin annettava henkilötunnus helpottavat korkeakouluille tulevien opiskelijoiden, tutkijoiden ja muun henkilökunnan asiointia, koska tällöin pystytään automatisoimaan opiskelun aloittamiseen tai työpaikan vastaanottamiseen liittyviä prosesseja, joihin kuuluu esim. korkeakoulukohtaisen identiteetin luonti. Näin esimerkiksi opiskelijoilla on mahdollisuus aloittaa opiskeluun liittyviä valmisteluja jo kotimaassaan. Lisäksi, kun henkilöllä on yksilöivä henkilötunnus, niin korkeakoulun järjestelmiin ei synny tuplaidentiteettejä.

Maksullisuus saattaa aiheuttaa ongelmia, koska esim. opiskelijat eivät välttämättä hanki ulkomaalaisen asiointivälinettä ja korkeakoulujen on tehtävä vaihtoehtoisia ratkaisuja esim. hakuprosessiin. Ongelma etenkin kolmannen maailman maihin tarjottavassa ja "humanitäärisessä" koulutuksessa. Digivisio 2030 olettaa, että opiskelijat saavat jo hakuvaiheessa henkilötunnuksen ja ulkomaalaisen asiointivälineen.

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

-

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

-

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

Tunnistamisen tulee olla korkeakoulu yhteisölle ilmaista vrt. suomi.fi.

Taloudellisia vaikutuksia tulee korkeakouluille jonkin verran digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotosta johtuen, koska vaaditaan muutoksia asiakaspalveluprosesseihin ja järjestelmiin, mutta kustannuksia on puutteellisten määritelmien perusteella vaikea arvioida.

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto käyntiasioinnissa on hieman epäselvästi kerrottu, eikä sen perusteella vielä pysty arvioimaan tarvittavia resursseja ja kustannuksia mitä korkeakouluilta vaaditaan asiointiprosessien sujuvoittamiseksi. Muutoksia on tehtävä asiointiprosessissa käytettäviin järjestelmiin. Suunnitelmien tekeminen ja aikataulutus on vaikeaa ja saattaa viivästyttää digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönottoa käyntiasioinnissa korkeakouluissa. Mobiilisovelluksen käyttöönotto vaati vielä täsmennyksiä esimerkiksi rajapintojen osalta.

On todella hyvä, että ulkomaalaisen digitaalista asiointivälinettä voidaan käyttää suomi.fi -tunnistuspalvelun kautta. Tämä helpottaa sen käyttöönottoa korkeakouluissa, kun vaaditaan vain pieniä muutoksia vastaanottaviin järjestelmiin.

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha-vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

-

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

-

Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

Ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline ja siihen liittyvä etärekisteröintimahdollisuus sekä ulkomaalaiselle tällöin annettava henkilötunnus helpottavat korkeakouluille tulevien opiskelijoiden, tutkijoiden ja henkilökunnan asiointia, koska tällöin prosessit pystytään automatisoimaan ja

esimerkiksi opiskelijoilla on mahdollisuus aloittaa opiskeluun liittyviä valmisteluja jo kotimaassaan. Myös ulkomaalaisten tutkijoiden ja muiden osaajien saaminen Suomeen helpottuu, kun käytössä on etärekisteröinti. Ulkomaalaisten henkilöiden saamat henkilötunnus ja asiointiväline helpottavat ja nopeuttavat integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan myös maahan saapumisen jälkeen.

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

-

Muut kommentit

-

Hilkka Kankaanpää
Tampereen yliopisto